

Darba drošības un veselības aizsardzības vadība izglītības sektorā

Ievads

Darba drošību un veselības aizsardzību (DDVA) izglītībassektorā ir jāvada. Tas izdarāms vairākos veidos, taču visi modeļi ietver vienus un tos pašus pamatposmus:

- novērtējuma plānošana, konsultējoties ar darbspēcku;
- apdraudējumu noteikšana;
- konstatācija, kam var kaitēt, kad un kur;
- riska līmeņa novērtējums un lēmuma pieņemšana par darbību;
- pasākumu veikšana riska novēršanai vai mazināšanai;
- darbības monitorings un pārbaude.

Riski veselībai un drošībai izglītībā var ietekmēt ne tikai darbiniekus, bet arī skolēnus, studentus un apmeklētājus. Ēd ziņu lapa domāta ikvienam, kas iesaistīts darba drošības un veselības aizsardzības vadībā, tai skaitā mācību pārzinēm, pedagogiem un pārcjam skolas personālam, veselības un darba drošības speciālistiem un attiecīgajiem ārčiem darbadrošības un veselības aizsardzības dienestiem. Tā domāta darbvietām, kur notiek mācīšana - no bērnudārza līdz universitātei.

Likumdošana

Padomes 1989. gada 12. jūnija Direktīva 89/391/EEC par pasākumu veikšanu, lai rosinātu darba drošības un darbinieku veselības aizsardzības uzlabošanu darbā reizčmtiek saukta par "pamatdirektīvu". Ēd direktīva, transpončtavisu dalībvalstu nacionālajā likumdošanā, izvirza virkni prasību(¹).

- Darba devčjiem jānovērtč visi riski darbinieku veselībai un drošībai. Uz ēajā novērtčjumā gūto rezultātu pamatā dabadevčjiem ir jāveic pasākumi, kas nepieciešamdarba vides risku novērčšanai.
- Ikvienam darbadevčjam jānodrošina darbinieku drošība un veselība ikvienā ar darbu saistītā aspektā.
- Darba devčja pienākums ir konsultčties ar darbiniekiem.
- Darbiniekiem ir tiesības saņemt atbilstošu un specializčtu apmācību jautājumos, kas saistīti ar veselību un drošību.
- Darbinieki arī ir atbildīgi par sadarbību DDVA jautājumos un ēādu pasākumu ievērošanu.

Riska vadības process

Plānojiet savu novērtčjumu

Rūpīgs riska novērtčjums prasa laiku, un ir svarīgi plānot savu novērtčjumu tā, lai tiktu aptvertas visas aktivitātes, kas notiek darba vietā (²).

Nosakiet apdraudčjumus

Padomāčjiet par darbu, kas tiek veikts, un kādi materiāli, iekārtas un iimikālijas tiek lietotas. Aptveriet visus attiecīgos jautājumus. Novērtčjiet darba apstākļus visam, kas var potenciāli izraisīt kaitčjumu. Svarīgi, lai analizēbūtu pčc iespējas plašāka, lai tiktu iekāuti visi apdraudčjumi. Uzmanība jāpievērč faktam, ka skolčniet un apmeklčtājiem kaitčjumu var izraisīt tie pači apdraudčjumi, kas ir bīstami personālam. Apdraudčjumu var radīt:

- skolčņu un vecāku vardarbība pret personālu;
- slikts klases mčbeļu un iekārtu dizains, kas izraisa muskuļu - skeleta saistaudu darbības traucčjumus;
- karstas virsmas skolu virtuvēs;
- bioloiskie aienti universitāču laboratorijās;
- būvniecības darbu radīti draudi celtniecības laikā.

Problemātiskās jomas var palīdzčt noteikt ēādas pieejas:

- ieogrāfiskās teritorijas analīze (piem., klase pčc klases);
- apdraudčjuma veids (piem., fizisks, īmisks, bioloisks, psihosociāls);
- darba veids (piem., sargs, apkopčjs, sekretāre, skolotājs);
- veids, kā skola vai koledža ir organizčta (piem., darbagrafika saplānošana);
- uzskaites pārbaude (piem., nelaimes gadījumu purnāls), lai noteiktu problēmas;
- sarunas ar darbiniekiem un cietuēājiem.

Apdraudčjums, risks un kaitčjums

- Apdraudčjums ir jebkas, kas var izraisīt kaitčjumu.
- Risks ir kaitčjuma iespējamība.
- Kaitčjums ir negatīvas darba drošības un veselības aizsardzības sekas (piem., ievainojums vai slikta veselība).

Nosakiet, kam var tikt kaitčts, kad un kur

Iedomāčjieties ikvienu, kas varčtu tikt savainots. Tas nozīmč ne tikai darbiniekus, bet arī uzōcmčjus, padnadarbinātas personas, studentus un skolēnus, kā arī apmeklčtājus. Padomāčjiet, kas var gūt ievainojumus, un kādā veidā.

Novērtčjiet riska līmeni

ENovērtčjiet, cik liela ir apdraudčjuma radīta ievainojuma iespējamība, un cik nopietns ēis ievainojums var būt. Padomāčjiet, kādi kontroles pasākumi jau ir ieviesti, un vai tie ir pietiekami. Izmaksu ziēā efektīvas un ilgspējīgas riska vadības uzmanība ir jābūt koncentrčtai uz kolektīvo aizsardzību, kā arī preventīviem pasākumiem.

Ja kaitčjuma iespējamība patieēām pastāv:

- vai apdraudčjumu var pilnībā novērst;
- vai risku var samazināt vai kontrolčt (piem., aizvietojo apdraudčjumu ar kaut ko mazāk bīstamu)?

(¹) Eiropas Komisijas ģenerāldirektorāts nodarbinātības un sociālajās lietās. http://europa.eu.int/comm/employment_social/health_safety/intro/framedir_en.htm

(²) Skatīt Fakti 46 — Darba drošība un arodveselība izglītības sektorā.

- vai var tikt veikti aizsargpasākumi, lai aizsargātu visaietiekmei pakļautās personas?
- vai individuāla darbinieka aizsardzībai ir nepieciešami individuālie aizsardzības līdzekļi, ja kolektīvie pasākumi nenodrošina pietiekamu aizsardzību?

Atbildība par riska novērtējumu

Riska novērtējumi un riska vadība tiks veikta dažādos līmeņos, atkarībā no dalībvalsts un institūcijas veida. Nav iespējams veikt vispārīgu riska novērtējumu, jo ir jāpievēršas konkrētu apdraudējumu radītām problēmām un riskiem konkrētos uzņēmumos.

Personai, kam uzdots veikt riska novērtējumu, ir jāpārzina gan riska novērtēšanas process, gan arī attiecīgā iestāde. Darbspēka iesaistīšanai šajā procesā ir īsti svarīgo nozīme.

Veiciet pasākumus

Riska novērtējums ir pirmais solis uz sekmīgu riska vadību. Veselības aizsardzību un darba drošību nav iespējams sekmīgi vadīt bez atbilstoša riska novērtējuma. Pēc riska novērtējuma pabeigšanas, uzskaitiet vajadzīgos preventīvos pasākumus prioritārā kārtībā, tad veiciet pasākumus, iesaistot tajos darbiniekus un viņu pārstāvjus. Pievēršanās pamatā esošajām problēmām ir izmaksu ziņā visefektīvākais riska vadības veids.

Pasākumi ir jānosaka ar darbspēku (tieši vai ar drošības pārstāvju starpniecību). Saskaņotie risinājumi ir jāīsteno uzmanīgi, tie ir jāpārbauda un jāvērtē. Riska novērtējuma rezultātā iegūtā informācija ir jānodrošina zināma iesaistītajām personām.

Darbinieku iesaistīšana

Konsultācijas ar darbspēku ir likumā noteiktas prasība, un tā palīdz nodrošināt, ka darbinieki iesaistās veselības un drošības procedūrās un uzlabošanā. Viņu zināšanas palīdz nodrošināt apdraudējumu pareizu noteikšanu un noderīgu risinājumu ieviešanu. Darbinieku pārstāvjiem šai procesā ir svarīga loma. Ar darbiniekiem ir jākonsultējas par veselības aizsardzības un drošības pasākumiem, kā arī pirms jaunu tehnoloģiju vai produktu ieviešanas.

Monitorings un pārbaude

Izvērtējiet kontroles pasākumu efektivitāti, raugieties, lai riski tiktu pienācīgi kārtā samazināti, un lai netiktu radīti citi apdraudējumi.

Darba metodes mainās, un tāpat mainās arī apdraudējumi un riski. Ja notiek būtiskas izmaiņas, pārliedieties, kā rodas jauni apdraudējumi, kas ir jārisina. Nepieciešamības gadījumā riska novērtējumu atkārtoti.

Svarīgi veikt novērtējumu tā, lai noteiktu, kuri intervences aspekti bija sekmīgi, un kuri bija neveiksmīgi, kā arī, lai noteiktu, kas ir vislabāk piemērots un vislabāk darbojas konkrētajā mērķu iestādē.

Konkrētu risku novērtējumi

Dabīgiem riskiem, kas rodas konkrētu darba uzdevumu laikā, var būt nepieciešami īpaši risku novērtējumi. Tas attiecas gan uz personālu

izglītības sektorā, gan uz citāmdarbinieku grupām. Dažu konkrētu risku novērtējumu prasības būtu jāievieš, veicot vispārīgus risku novērtējumus. Izglītības sektorā tas var attiekties konkrēti uz bīstamajām vielām (bioloģiskajiem un ķīmiskajiem aģentiem), kā arī muskuļu-skeleta saistaudu darbības traucējumiem (muguras sāpes un darbs ar displeja ekrāna iekārtu). Būtiska var būt arī nacionālā likumdošana, kas balstīta uz Padomes 1994. gada Direktīvu 94/33/EC 1994. par jauniešu aizsardzību darbā, it īpaši, ja ir ieviestas un jau darbojas darba pieredzes shēmas.

Riska novērtējumā un riska vadībā nevajadzētu aizmirst apdraudējumus konkrētu personāla grupu drošībai un veselībai. Piem., grūtniecēm, sievietēm, kas vāc zīdaiņus, invalīdiem var būt īpašas problēmas, kurām ir nepieciešami konkrēti un dažādi risinājumi.

Uzņēmumi nereti veic dažādus līgumu darbus izglītības iestādēs. Šo darbu (it īpaši būvniecības darbu) var uzskatīt par nosacīti zemu risku citās darbavietās, taču tas var būt augsts risks izglītības iestādēs. Ir nepieciešami cieši sakari un laba saskarsme starp uzņēmumu un personu, kas ir atbildīga par attiecīgo iestādi.

Cita informācija

Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras mājas lapa atrodama <http://agency.osha.eu.int>

Aģentūras materiāls par psihosociālo risku novērtēšanu darbā atrodams <http://osha.eu.int/ew2002/>

Aģentūras materiāls par labas drošības un veselības aizsardzības praksi izglītības sektorā atrodams http://europe.osha.eu.int/good_practice/sector/education/

Ziņu lapas no Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras

Aģentūras ziņu lapas visās Kopenas valodās ir atrodamas un nokopējamas bez maksas <http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/>

Facts 4 — Ar darbu saistītu MSSDT novērtēšana

Facts 13 — Sekmīga vadība nelaimes gadījumu novēršanai

Facts 14 — Ar darbu saistītas paslīdēšanas, klupienus un kritienu novēršana

Facts 22 — Stress darbā

Facts 24 — Vardarbība darbavietā

Facts 31 — Praktiski padomi darbiniekiem, kā tikt galā ar stresu darbā un tā cēloņiem

Facts 32 — Kā risināt psihosociālus jautājumus un mazināt stresu darbā

Facts 46 — Arodveselība un darba drošība izglītības sektorā

Facts 47 — Vardarbības novēršana pret personālu izglītības sektorā